

Ewaluacja Programu MŁODZIEŻ

Ewaluację Programu MŁODZIEŻ przeprowadzono w pierwszej połowie 2003 roku, czyli w połowie okresu jego trwania (program zaplanowany był na lata 2000–2006). Adresatem Programu była młodzież w wieku 15-25 lat i osoby z nią pracujące, a jego nadrzędnym celem – przezwyciężanie barier, uprzedzeń i stereotypów. Program przygotowywał do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym państw europejskich, promował przedsięwzięcia, które mogły pomóc w rozwoju osobowości młodych ludzi, pobudzał do działania na rzecz społeczności lokalnej i służył wzrostowi tolerancji.

O pomoc finansową z Programu mogły ubiegać się organizacje młodzieżowe, społeczno-kulturalne, struktury administracyjne odpowiedzialne za młodzież na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, organy rządowe i pozarządowe, domy kultury, kluby europejskie, młodzieżowe i szkolne oraz nieformalne grupy młodych ludzi powstałe w celu realizacji projektu.

W programie wyodrębniono pięć głównych Akcji:

Akcja 1. – Wymiana Młodzieży

Akcja wspierała dwustronne, trójstronne i wielostronne spotkania grup młodzieży z Krajów Programu i z Krajów Partnerskich, umożliwiającą poznanie realiów i kultury innych krajów. Szczególną uwagę poświęcano projektom organizacji lokalnych, bez doświadczenia we współpracy międzynarodowej oraz projektom angażującym młodzież z mniejszymi szansami.

Akcja 2. – Wolontariat Europejski

W ramach tej Akcji finansowane były wyjazdy wolontariuszy w wieku od 18 do 25 lat do pracy przy projektach zagranicznych oraz przyjazdy wolontariuszy z innych krajów do pracy w polskich organizacjach typu non profit.

Akcja 3. – Inicjatywy Młodzieżowe

Akcja dofinansowywała przedsięwzięcia realizowane przez młodzież na szczeblu lokalnym, regionalnym lub ogólnokrajowym, bez udziału partnera zagranicznego.

Akcja 4. – Wspólne Działania

Celem tej Akcji była współpraca między krajami Programu przy tworzeniu wspólnego systemu informacji, monitoringu oraz rozpowszechniania rozwiązań umożliwiających zdobywanie wiedzy. Akcja była realizowana na poziomie europejskim i nie została objęta ewaluacją.

Akcja 5. – Działania Wspierające

Akcja miała charakter wspierający i uzupełniający dla Akcji 1., 2. i 3. (promowanie Programu MŁODZIEŻ; informowanie jak korzystać z jego środków i jak poprawnie wypełniać wnioski). Działania Wspierające to różnorodne formy podnoszenia kwalifikacji osób pracujących z młodzieżą, a w szczególności tych realizujących projekty w ramach Programu.

Za realizację Programu w Polsce odpowiadała Narodowa Agencja Programu MŁODZIEŻ, działająca w strukturach Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.

Ewaluację przeprowadziło Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, wyłonione w toku procedury przetargowej. Zespół liczył 8 osób, przy czym główny zespół stanowiły 3 osoby, a pozostałe przeprowadzały studia przypadku.

Cele ewaluacji i kluczowe pytania zostały określone na poziomie Komisji Europejskiej i były takie same dla wszystkich krajów wdrażających Program MŁODZIEŻ..

Tak, więc w tej kwestii ani ewaluatorzy, ani Narodowa Agencja nie mogli nic zmienić. Dowolnie natomiast można było potraktować kwestie metodologiczne i sposób realizacji badania. Mogło być one (w zależności od decyzji Agencji) realizowane przez nią samą bądź zlecone wykonawcy zewnętrznemu.

Podstawowym celem ewaluacji było zbadanie stopnia realizacji celów ogólnych Programu MŁODZIEŻ oraz celów poszczególnych Akcji realizowanych w ramach Programu MŁODZIEŻ, a w szczególności zbadanie wpływu Programu na młodych ludzi, organizacje i szersze środowisko społeczne. Badanie miało posłużyć również sformułowaniu rekomendacji dla przyszłych edycji Programu.

W celu zbadania wpływu Programu MŁODZIEŻ na **młodych ludzi** (młodzież) sformułowano następujące pytania badawcze:

1. Jaki jest szacowany wpływ Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi w odniesieniu do założonych celów ogólnych i szczegółowych?
2. Jaki jest szacowany wpływ Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi w odniesieniu do corocznych priorytetów?
3. Jaki jest szacowany wpływ Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi w odniesieniu do kształcenia międzykulturowego, pozyskiwania nowych umiejętności i kompetencji osobistych oraz społecznych, wspomagających rozwój osobisty i zdolność do znalezienia zatrudnienia przez młodych ludzi?
4. Jaki jest szacowany wpływ Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi w odniesieniu do zwiększonego zaangażowania młodych ludzi w życie społeczne i zmniejszania prawdopodobieństwa zaangażowania się w zachowania ryzykowne?
5. Jaki jest szacowany wpływ Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi w odniesieniu do dostępności Programu dla wszystkich młodych ludzi: zrzeszonych, niezrzeszonych oraz tych z mniejszymi szansami?

W celu zbadania wpływu Programu MŁODZIEŻ na **osoby pracujące z młodzieżą, organizacje i społeczności lokalne** sformułowano następujące pytania badawcze:

1. Jaki jest szacowany wpływ Programu MŁODZIEŻ na osoby pracujące z młodzieżą, organizacje i społeczności lokalne w odniesieniu do założonych celów ogólnych i szczegółowych?
2. Jaki jest szacowany wpływ Programu MŁODZIEŻ na osoby pracujące z młodzieżą, organizacje i społeczności lokalne w odniesieniu do corocznych priorytetów?
3. Jak uczestnictwo w projektach wspieranych przez Program MŁODZIEŻ wpływa na codzienną praktykę osób pracujących z młodzieżą, organizacje i społeczności lokalne?
4. Jaki jest szacowany wpływ Programu MŁODZIEŻ na osoby pracujące z młodzieżą, organizacje i społeczności lokalne w odniesieniu do wprowadzania nowych elementów do istniejących układów partnerskich i/lub tworzenia nowych pomiędzy organizacjami/stowarzyszeniami/innymi strukturami (instytucjami)?
5. Jaki jest szacowany wpływ Akcji na osoby pracujące z młodzieżą, organizacje i społeczności lokalne w odniesieniu do wzmacniania współpracy ponadnarodowej w obszarze problematyki młodzieżowej poprzez wymianę, doskonalenie (kształcenie) i rozwijanie działań innowacyjnych?
6. Jakiego rodzaju efekty powielania (multiplikacji) można odnotować w odniesieniu do organizacji i społeczności lokalnych?

W celu zbadania wpływu Programu MŁODZIEŻ na **politykę, prawodawstwo i instytucje** sformułowano następujące pytania badawcze:

1. W jaki sposób Program MŁODZIEŻ wpływa na krajową, regionalną i lokalną politykę, legislację i instytucje rządowe?
2. Czy istnieje zróżnicowanie pomiędzy Programem na poziomie europejskim, a różnorodnymi działaniami tego typu na poziomie ogólnokrajowym lub regionalnym? Czy Program na poziomie europejskim jest komplementarny w stosunku do założeń, planów, projektów krajowych?
3. W jakim stopniu i w jaki sposób przestrzegano priorytetów poszczególnych Akcji w latach 2000-2002? W jakim stopniu priorytety te były trafne (adekwatne) w realizacji (osiąganiu) celów programu? Jakie priorytety krajowe zostały dodane?
4. W odniesieniu do wolontariatu: Czy w kraju istnieje formalnie instytucja wolontariatu? Jak (na ile?) szacowane jest postrzeganie (percepcja) certyfikowanego, nieformalnego kształcenia (doświadczenia) i umiejętności/kompetencji nabywanych (zdobywanych) podczas uczestnictwa w projektach EVS (wolontariatu europejskiego) przez pracodawców, instytucje oświatowe, państwo?

W celu zbadania **skuteczności zastosowanych instrumentów w realizacji Programu MŁODZIEŻ** sformułowano następujące pytania badawcze:

1. W jakim zakresie (na ile?) obecne instrumenty są właściwe w kontekście celów i priorytetów poszczególnych Akcji (bilateralnych i multilateralnych Wymian, krótko i długoterminowego Wolontariatu, Inicjatyw Grupowych, Kapitału Przyszłości, Działań Wspierających)?
2. Czy uczestnictwo w jednej z Akcji motywowało młodych ludzi do późniejszego uczestnictwa w innej Akcji Programu MŁODZIEŻ?

W celu sformułowania **rekomendacji dla przyszłych edycji Programu** postawiono następujące pytania badawcze:

1. W odniesieniu do tych aspektów i/lub działań, które zakończyły się sukcesem w obecnej edycji Programu MŁODZIEŻ, które z celów szczegółowych i priorytetów rekomendowane są do utrzymania w przyszłych edycjach Programu? Jakie (dodatkowe) cele szczegółowe i priorytety rekomendowane są do wprowadzenia w przyszłości?
2. Czy odnotowano nowe wyzwania o charakterze historycznym lub społecznym, które powinny zostać podjęte w przyszłym Programie?
3. Które instrumenty, aspekty administracyjne lub formalne trzeba przystosować dla potrzeb przyszłego Programu MŁODZIEŻ, aby zwiększyć jego skuteczność i efektywność?
4. Jakie rozwiązanie alternatywne w stosunku do obecnej praktyki zarządzania mikroprojektami na bazie selekcji projektów, byłoby rekomendowane odnośnie możliwych mechanizmów selekcji, wsparcia i monitorowania)?
5. Czy większe zaangażowanie władz lokalnych, regionalnych i/lub krajowych w zarządzanie i finansowanie Programu MŁODZIEŻ jest rozwiązaniem pożądanym?
6. W jakim zakresie współfinansowanie Programu MŁODZIEŻ ze źródeł systematycznych i publicznych na poziomie krajowym lub na poziomach regionalnym i lokalnym mogłoby stanowić rozwiązanie problemu rosnącego zapotrzebowania na fundusze ze strony kandydatów do uczestnictwa w Programie?
7. Na ile sensowne wydaje się ponowne przemyślenie i rozszerzenie kooperacji z organizacjami międzynarodowymi?

W celu sformułowania **rekomendacji dla przyszłych edycji Programu w odniesieniu do poszczególnych Akcji** postawiono następujące pytania badawcze:

1. W jaki sposób można było lepiej osiągnąć cele poszczególnych Akcji oraz cele ogólne w każdej z Akcji?
2. Jak można było zwiększyć wpływ na młodych ludzi, społeczności lokalne oraz organizacje poprzez poszczególne Akcje?
3. W jaki sposób można poprawić wpływ na politykę, legislację i instytucje, również w odniesieniu do percepcji kształcenia nieformalnego?

Ewaluatorzy przygotowali propozycję metodologii badania umożliwiającą udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania kluczowe. Została ona oparta na modelowym podejściu jakościowym i odpowiednio uzasadniona: <<Jak czytamy w *Analizie danych jakościowych* Milesa i Hubermana¹: „Badania jakościowe, kładąc akcent na „przeżyte doświadczenie”, są istotnie dobrze dostosowane do rozpoznawania znaczeń, które ludzie przypisują zdarzeniom, procesom i strukturom swojego życia (...) oraz do wiązania tych znaczeń z otaczającym ludzi światem społecznym”. Poznanie „przeżytego doświadczenia” oraz „ich znaczenie” było dla realizatorów badania ewaluacyjnego głównym zadaniem i wyzwaniem podczas badania.>>²

W badaniu zastosowano następujące metody:

- **Indywidualny wywiad pogłębiony** z dyrektorem Agencji Narodowej Programu MŁODZIEŻ.
- **Indywidualne wywiady pogłębione** z koordynatorami poszczególnych Akcji w Narodowej Agencji Programu MŁODZIEŻ. Przeprowadzono wywiady z czterema osobami.
- **Seminaria ewaluacyjne** na poziomie ogólnokrajowym z uczestnikami Programu MŁODZIEŻ. W pracach seminaryjnych zastosowano następujące metody badawcze:
  - zogniskowane wywiady grupowe (focus),
  - dyskusje,
  - praca w grupach.

Tematami poszczególnych sesji były:

1. *Wpływ Programu MŁODZIEŻ na uczestników i beneficjentów;*
2. *Wpływ Programu MŁODZIEŻ na uczestniczące w nim organizacje i szersze środowisko społeczne;*
3. *Co podobało mi się w Programie MŁODZIEŻ?*
4. *Co chciałbym zmienić w Programie MŁODZIEŻ?*

- **Studia przypadku** wybranych organizacji biorących udział w Programie MŁODZIEŻ. W ramach studium przypadku realizowano:
  - analizę dokumentów (raporty, sprawozdania z realizacji projektów),
  - analizę treści zawartości stron internetowych badanej organizacji (o ile organizacja ma taką stronę),
  - indywidualny wywiad pogłębiony z prezesem/liderem badanej organizacji,
  - indywidualny wywiad pogłębiony z koordynatorem/koordynatorami projektów realizowanych przez badaną organizację,

---

¹ Miles M.B., Huberman A.M, *Analiza danych jakościowych*, Trans Humana, Białystok 2000.

² Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, *Ewaluacja efektów Akcji 1, 2, 3 i 5 Wspólnotowego Programu Młodzież w latach 2000-2002 w Polsce (odnośnie przygotowania przyszłych edycji programów edukacyjnych, szkoleniowych i skierowanych do młodzieży) – Raport Końcowy*, Warszawa 2003.

- zogniskowany wywiad /wywiady grupowy z uczestnikami (beneficjentami) projektów realizowanych przez badaną organizację,
  - indywidualny wywiad/y pogłębiony z urzędnikami władz lokalnych terenu działania organizacji.
- **Indywidualne wywiady pogłębione** z przedstawicielami Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu oraz przedstawicielami Sejmu RP (Sejmowej Podkomisji ds. Młodzieży) odpowiedzialnymi z kreowanie polityki młodzieżowej
  - **Analiza dokumentów** (raporty roczne, sprawozdania z realizacji projektów składane do Narodowej Agencji Programu MŁODZIEŻ itp.)
  - Korzystając z długiej tradycji badań socjologicznych zorganizowano **konkurs na esej - pamiętnik** „Moja przygoda z Programem MŁODZIEŻ”. Najlepsze prace miały zostać nagrodzone nagrodami rzeczowymi, a prace opublikowane na stronach internetowych Narodowej Agencji. Pamiętniki miały zawierać następujące informacje:
    - Jak zostałem uczestnikiem Programu MŁODZIEŻ?
    - Jakie były moje oczekiwania związane z uczestnictwem w Programie?
    - W jakich działaniach brałem udział?
    - Co dało mi uczestnictwo w Programie MŁODZIEŻ?
    - Czy moje uczestnictwo w Programie MŁODZIEŻ wpłynęło na środowisko, w którym żyję, uczę się, działam...?
    - Co zmieniło się w moim życiu pod wpływem uczestnictwa w Programie?
    - Wiek, sytuacja zawodowa, miejsce zamieszkania, warunki życiowe.

Założoną metodologię udało się w większości zrealizować. Przeprowadzono 8 indywidualnych wywiadów pogłębionych (5 w Narodowej Agencji Programu, 3 w MENiS i Sejmowej Podkomisji ds. Młodzieży).

W dwóch seminariach ewaluacyjnych uczestniczyły łącznie 94 osoby reprezentując 58 organizacji. Akcję 1. reprezentowało 50 osób, Akcję 2. – 28 osób, Akcję 3. – 33 osoby, Akcję 5. – 18 osób. Suma osób reprezentujących poszczególne Akcje nie sumuje się do całkowitej liczby uczestników, gdyż 20 osób reprezentowało więcej niż jedną Akcję, natomiast 5 osób deklarowało uczestnictwo we wszystkich Akcjach Programu MŁODZIEŻ. Wśród uczestników spotkania znalazło się 52 koordynatorów, 34 beneficjentów; 8 osób zadeklarowało pełnienie zarówno roli beneficjenta, jak i koordynatora.

Przeanalizowano próbę losową sprawozdań z realizacji projektów oraz wszystkie inne ogólne dokumenty Programu.

Zrealizowano studia przypadku 16 wybranych organizacji. W sumie, w ramach realizowanych studiów przypadku, przeprowadzono wywiady ze 150 osobami. Raport z realizacji każdego przypadku omawiał następujące kwestie: dane o organizacji, działania realizowane w organizacji w ramach Programu MŁODZIEŻ (krótki opis), wpływ Programu na młodzież, wpływ Programu na osoby pracujące z młodzieżą, organizacje i społeczności lokalne, wpływ Programu na politykę regionalną, rekomendacje dla przyszłych edycji programu, rekomendacje dla poszczególnych Akcji realizowanych w badanej organizacji, dane o realizacji badania (termin, dane o rozmówcach itd.).

Najslabiej wypadł konkurs na esej – pamiętnik. Na zaproszenie do udziału w nim odpowiedziały tylko 3 osoby. Ich prace, niezwykle interesujące, zostały wykorzystane jako materiał do analizy.

W celu zebrania jak najpełniejszego materiału badawczego na każdym etapie gromadzenia danych badawczych stosowano triangulację³. Na poziomie metod triangulacja oznacza zastosowanie różnych, komplementarnych metod zbierania danych; w opisywanym badaniu zastosowano zogniskowane wywiady grupowe (focus), indywidualne wywiady pogłębione oraz analizę dokumentów. Przyjęta strategia badawcza miała na celu umożliwienie zebrania jak najpełniejszej informacji, w szczególności zaś pozwoliła na wzajemne dopełnianie i weryfikowanie zgromadzonych danych. Drugi poziom triangulacji stosowany jest na poziomie źródeł informacji i polega na zbieraniu informacji od różnych grup respondentów. Umożliwia to uzyskanie informacji na dany temat od osób, które potencjalnie mogą prezentować różny punkt widzenia na badaną kwestię. W opisywanym badaniu opierano się na opiniach pracowników Narodowej Agencji Programu MŁODZIEŻ (dyrektora Agencji i koordynatorów poszczególnych Akcji Programu) oraz beneficjentów Programu (koordynatorów projektów w organizacjach oraz ich uczestników). Rozmawiano również z przedstawicielami władz lokalnych, na których terenie działają objęte badaniem organizacje/grupy, a także przedstawicielami władz na poziomie krajowym odpowiedzialnymi za kreowanie polityki młodzieżowej na poziomie ogólnonarodowym. Nie mniej ważnym źródłem informacji były dane faktograficzne zamieszczone w dokumentach (raportach rocznych i sprawozdaniach z realizacji projektów). W trakcie badań nie zbierano danych o charakterze ilościowym opierając się na materiale zgromadzonym wcześniej przez Agencję Narodową.

Zgodnie z założeniem, także w praktyce dane zbierane różnymi metodami i od różnych grup doskonale się uzupełniały. Dzięki analizie dokumentacji projektów dostępnej w Narodowej Agencji można było poznać wiele z nich. Z kolei wywiady grupowe dostarczyły uwspólnionych między uczestnikami informacji na temat wielu aspektów Programu. Studia przypadku pozwoliły zobaczyć projekty w ich środowisku, poznać kontekst lokalny a także ocenić rzeczywisty wpływ na beneficjentów i na poziomie lokalnym. Wywiady indywidualne dostarczyły opinii osób kluczowych. Najmniej informacji (w sensie ilościowym) dostarczył konkurs na esej-pamiętnik. Jednak gdyby odzew był większy, to także tutaj zebrano by bardzo ciekawy materiał badawczy.

Ewaluację zrealizowano w ciągu 5 miesięcy. Cały raport liczył ok. 160 stron. Ewaluatorom udało się zaprojektować i przeprowadzić badanie o charakterze jakościowym, które dostarczyło pogłębionych i wyczerpujących informacji. Szeroki zakres zebranych danych obrazuje szczegółowy spis treści raportu końcowego w zakresie wyników badań:

- Wpływ Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi (młodzież)
  - Zmiana stosunku młodych ludzi do otoczenia, wyzwolenie aktywności, kreatywności oraz chęci działania na rzecz innych
  - Wzmacnianie odpowiedzialności, przedsiębiorczości, samodzielność i „życiowej zaradności”
  - Zdobywanie wiedzy i umiejętności
  - Zmiana postaw wobec innych i samego siebie
  - Poznanie i zrozumienie przez młodych ludzi różnorodności kultury europejskiej, przewycięzanie uprzedzeń i stereotypów zakorzenionych w mentalności,
  - Dodatkowe aspekty wpływu Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi (młodzież) z uwzględnieniem specyfiki Akcji 1. - „Wymiana Młodzieży”:

---

3 Triangulacja jest strategią badawczą polegającą na wzajemnej weryfikacji danych na dwóch poziomach ich gromadzenia.

- Nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami z innych krajów, umiejętność pracy w zespole międzynarodowym.
- Zapoznanie się z realiami społecznymi i kulturą innych krajów, uczenie się międzykulturowe, wzmocnienie postaw patriotycznych.
- Doskonalenie języka i kompetencji komunikacyjnych.
- Dodatkowe aspekty wpływu Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi (młodzież) z uwzględnieniem specyfiki Akcji 2. - „Wolontariat Europejski”:
  - Ułatwianie integracji społecznej, zachęcanie do aktywnego udziału w życiu społecznym.
  - Zwiększanie szans na znalezienie zatrudnienia.
  - Tworzenie nowych więzi i przedsięwzięć partnerskich.
  - Rozwój intelektualny, zdobywanie doświadczeń, poznawanie języków obcych i innych kultur.
- Dodatkowe aspekty wpływu Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi (młodzież) z uwzględnieniem specyfiki Akcji 3. - „Inicjatywy Młodzieżowe”:
  - Wspieranie przedsiębiorczości, kreatywności i aktywnej postawy obywatelskiej młodzieży.
  - Aktywny i bezpośredni udział samej młodzieży w planowaniu i realizacji projektów w społeczności lokalnej, rozwijanie „życiowej” zaradności młodych ludzi i zdolności organizacyjnych.
- Dodatkowe aspekty wpływu Programu MŁODZIEŻ na młodych ludzi (młodzież) z uwzględnieniem specyfiki Akcji 5. - „Działania Wspierające”
  - Wspomaganie rozwoju Programu MŁODZIEŻ poprzez wspieranie projektów szkoleniowych, projektów współpracy i projektów informacyjnych.
  - Umożliwianie wymiany doświadczeń, poglądów, nawiązywania kontaktów międzynarodowych.
- Wpływ Programu MŁODZIEŻ na osoby pracujące z młodzieżą:
  - Zdobywanie wiedzy i umiejętności pracy z grupą, zmiana relacji dorosły-młody człowiek na bardziej partnerskie.
  - Zdobywanie umiejętności organizacyjnych, wzmocnienie odpowiedzialności, przedsiębiorczości i samodzielności.
  - Przewycięzanie uprzedzeń i stereotypów zakorzenionych w mentalności.
  - Wyzwolenie aktywności, kreatywności oraz chęci działania na rzecz innych.
  - Nawiązywanie kontaktów międzynarodowych, umożliwianie wymiany doświadczeń, doskonalenie zawodowe.
- Wpływ Programu MŁODZIEŻ na organizacje
  - Wzrost prestiżu organizacji, uwiarygodnienie organizacji w środowisku lokalnym.
  - Rozwój organizacji, wzmocnienie aktywności, kreatywności, podwyższenie standardów działania organizacji.
  - Nawiązywanie kontaktów międzynarodowych, tworzenie nowych więzi i przedsięwzięć partnerskich.
- Wpływ Programu MŁODZIEŻ na społeczności lokalne:
  - Praca na rzecz środowiska lokalnego.
  - Sposób na pozytywne spędzanie wolnego czasu.
  - Aktywizacja i integracja środowiska lokalnego.
  - Współpraca z władzami lokalnymi.
  - Brak zainteresowania władz lokalnych.
- Wpływ Programu MŁODZIEŻ na politykę, prawodawstwo i instytucje:
  - Kreowanie polityki młodzieżowej w Polsce.

- Strategia państwa w obszarze polityki młodzieżowej.
  - Program MŁODZIEŻ jako kanał przepływu informacji pomiędzy środowiskami młodzieżowymi a instytucjami odpowiedzialnymi za kształtowanie polityki młodzieżowej.
  - Rola Programu MŁODZIEŻ w zwiększaniu świadomości obywatelskiej i udziału w życiu publicznym młodzieży – wpływ świadomych i aktywnych obywateli na środowisko decydentów.
  - Komplementarny charakter działań podejmowanych w ramach Programu.
  - Status wolontariatu w Polsce.
  - Stosunek władz i placówek oświatowych do kształcenia nieformalnego.
  - Zarządzanie Programem.
  - Niska aktywność terenowych organów administracji rządowej i samorządów lokalnych w kwestiach dotyczących polityki młodzieżowej.
- Skuteczność zastosowanych instrumentów w realizacji Programu MŁODZIEŻ:
- Waga celów i priorytetów Programu; wyjątkowy, unikatowy charakter Programu w skali kraju.
  - Wysoka skuteczność realizacji poszczególnych Akcji w ramach Programu.
  - Wysoki standard zarządzania Programem.

Tak dogłębne badanie pozwoliło na sformułowanie wielu szczegółowych informacji. Ich zakres prezentuje odnośny fragment spisu treści raportu z ewaluacji:

- Rekomendacje dla przyszłych edycji Programu:
- Zachowanie charakteru Programu
  - Sprecyzowanie i udoskonalenie założeń Programu Młodzież
  - Sprecyzowanie kryteriów oceny projektów
  - Udoskonalenie zasad Programu w zakresie finansowania projektów
  - Usprawnienie przepływu wpłat dotacji
  - Usprawnienie przepływu informacji o Programie i jego realizacji
  - Zniwelowanie różnic w zasadach stosowanych przez agencje narodowe w różnych krajach
  - Usprawnienie pracy Ośrodków Regionalnych Programu MŁODZIEŻ
- Rekomendacje dla przyszłych edycji programu w odniesieniu do poszczególnych Akcji
- Akcja 1.
    - Doprecyzowanie założeń wymian międzynarodowych
    - Zmiana priorytetu działań wielostronnych
    - Zmiana kryteriów doboru partnerów
    - Ujednoczenie zasad wymiany pomiędzy wszystkimi organizacjami biorącymi udział w wymianie
    - Wprowadzenie ułatwień organizacyjnych i nowych kategorii przedsięwzięć
    - Udoskonalenie bazy danych organizacji
  - Akcja 2.
    - Doprecyzowanie założeń wolontariatu
    - Większa kontrola realizacji projektów
    - Ujednoczenie zasad zatwierdzania projektów pomiędzy narodowymi agencjami różnych krajów
    - Lepsze przygotowanie wolontariusza przed projektem
    - Zwiększenia wsparcia w zakresie kwestii formalnych związanych z wyjazdem wolontariusza
    - Aktualizacja bazy danych projektów

- Akcja 3.
  - Zwiększenie puli środków na realizację projektów inicjatyw młodzieżowych
  - Umożliwienie kilkukrotnego uczestnictwa w Akcji 3.
  - Wypracowanie formuły rozwoju inicjatyw lokalnych w międzynarodowe projekty
  - Większe angażowanie młodzieży
  - Skrócenie okresu oczekiwania na rozpatrzenie wniosku.
- Akcja 5.
  - Wzmocnienie i przekształcenie roli Akcji 5.
  - Zorganizowanie szkoleń specjalistycznych
  - Zwiększenie adekwatności materiałów informacyjnych i szkoleniowych do potrzeb odbiorców
  - Usprawnienie realizacji projektów w wymiarze międzynarodowym.

Wyniki ewaluacji zostały wykorzystane (wraz z raportami przygotowanymi w innych krajach) przez Komisję Europejską do podjęcia decyzji na temat przyszłości Programu od roku 2007. Polski raport został wysoko oceniony przez Komisję Europejską.

Oprac. Justyna Ratajczak